

دائرة مخصوصه

در سعادتده باب عالی جوارنده

محل اداره :

مستأقبر

۱۳۲۶

اخطار :

مسلكمزه موافق آثار جديه مع المنوبيه
قبول اورانور

روح ابدلهين آثار اعاده اورانور

ديره، فلسفه، علوم، حقوق، ادبيات و سياسيات و باظافه كرك سياسي و كرك اجتماعي و مدني احوال و مشوره اسلاميه و در بحث ايدر و هفته در نشر انور.

آبونه بدلی

سنه لکی

التي آیلغی

ممالک عثمانیه ایچون	۸۰	۴۰	غروش
روسیه	»	۳۰۵	روبله
سائر ممالک اجنبیه	»	۹	فرانق

صاحب و مؤسسلری :

ابوالعلا زین العابدین - ح . اشرف ادیب

تاریخ تأسیسی

۱۰ تموز ۳۲۴

در سعادتده نسخہ سی ۵۰ پارہ در

قیرلہ دن مقوا بورو ایله کوندریلیرسہ سنوی

۲۰ غروش فضلہ آلنیر

مدنیت‌مزدن تنور ایدرک شو عالم ترقی به قدر صعود ایدن بیلن ارباب
فلاسفه اجنبیه، بوکون آتدقاری متمدد سنک تعریضلرله، بو دین
علوینک اعماق معنویتنی نه ایچون لکه دارایتسونلر؟ اورمق ایستدکلری
خنچر لر و جفالریله نه ایچون بومعظم ملتی داغدار ایتسونلر؟ اوروپالیر،
قطعات عتیقه متمکنلری بیکلرجه سنه لر سعی و غیرت ایدرک بوله مدقاری
بوتون بوتوقیات و تعالیات حاضره فیه واجتماعی مجرد اسلامیت دن
المدیلر می؟ بر وقتلر اندلس مکتبلری بر دارالعرفان عمومی دکلی
ایدیلر؟ ینه او اسلامیت دکلی درکه هیچ بر پروپاگاندا یه احتیاج
کوسترمه دن، هیچ بر سعی به لزوم کورمه دن ایلروله دی، یوکسلیدی،
او درجه یه کلدی که بوکون لوای محمدینک سایه فلاحنده بونانلرک
عددی اوچوز میلونه بالغ اولیور.

فقط، اوت مع التأسف، سوکرده دن بوملته عارض اولان برعلت
روحیه سائقه سیله برچوق اسبابک تحت تأثیریله، بوتون بو یوکو وجود
کتله عظیمه آیرلدی، پارچه لندی، هر بر اعضاسی بر اقایمه، برارضه
طاغلدی. اوروپالیرک مدنیتده کی ترقیلری، هر بر شیئی قبولده اولان
فعالیتلری اوشیئی درحال کندی لرینه تمثل ایدرک بنه ملری یوزندن
بی چاره مسلمانلرک اراسه نفاق لر کیردی. بوتون بونفاقلر اوروپالیرک
ارایوبده بوله مدقاری اسبابدن بریسی ایدی. کندی لر ده درحال بونی
تقویه یه عزم ایلدی لر. بوتون او شعشعلر سوندی، بوتون اولمه لر محو
اولدی. اسلاملر اوله برحاله کلدیلر که بر برینی طائیفه، بر برلرینی
ایشتمامکه باشلادیلر. حتی بر مسلمان کندی موجودیت ملیه سفی،
کندی موقع اجتماعیسنی اورویادن او کریمکه باشلادی. اوروپالیرده
بونی نعم الوسیله بولدی لر. یالان یا کلش برچوق اثرلر «تاریخ اسلامیت»
سوسی ویره رک موقع انتشاره قویدیلر. آرتق بونی اوقویان بی چاره
مسلمانلرک حاله آجیماق غیر قابلدر.

بوتون بوسوزلری یازمقدن مقصدم شو ایکی هفته لق صراط
مستقیمی اشغال ایدن بر مجادله دینیه در. اوت دوقتور
عبناه جودتک ترجمه ایلدیکی دوقتور دوزی نک بر اثری ایچوندر.
یوقاریده کی بوتون افاده لر مه احتمال که بادی تقید افکار و ملاحظات
رارد. فقط امین اولکنز که اگر افکارمی ایله اوچ سطره
صیقیدیرمق غیرتمده بولمسه بدم، بلکه بشیو زحیفه لک
بر اثر مهم قلمه المقی ایجاب ایده جکدی. هر حاله بوسوزلرم بادی
تقید اولمه ملیدر. اگر یازیلر مه صراط مستقیم صحیفه لر نه یر
طوته جغنی بیلمش اولسه بوتون افکارمی مقاله لر طرزینه افراغ
ایدر؛ حال حاضرده کی اجتماعیا تمزده، اقتصادیا تمزده، حتی دینمزده،
اخلاقمزده، سیاستمزده مالک اولدیغمز نقصانلری او بو یوک بو یوک
رخه لری بر بر پیش انظاره تقدیم ایدردم. بوتون بوسوؤ اللره
علمامزی تحریک ایدرک بیکلرجه حقایقک صحنه ثبوته وضعنه وسیله
اولوردم. نه فائده که بوا میدم غایت ضعیف بولندیغمن بویله بر مکتوبه
بنده فکرمی بر درجه یه قدر ایضاح ایده بیلمک جسارتنه دوشدم.
ایکی هفته دنبری معلم محترم مناسرتلی اسماعیل حق افندینک

سطحنده بر ماده ژنک الود کی ظهور ایتسی، بر مدت لابس کسوؤ
وجود اولدقن صکره عدم اباد فنیه چکیلوب کتیه سیدر.

عذیم التأثر و فقط موجودیتی حسیده ضروری الوجود دیمک اولان،
حال و شانی اجزاسی بیننده بر مبارزه شدیدده دن، تعدیدن، حیلده دن، انسانی
تلخکام ایتک خصوصنده مرارت مماندن بدتر بر عشق و محبتدن
عبارت بولنان بو عالم وجود، انسان کی شعور نفسی خاصه سیله مجبول
نفوس مدرکه نظرنده بر رویای شامت اتمادن، عدم بیک کره کندیسنه
مرجح بر خیال کدورت مآلدن بشقه بر شی دکلدر.

طبیعت بزى یاراتدیه، بزده انی بر طاقم نعوت مافوق الکمال
ایله تزین و توشیح، پوشیده اندام دلارامی اولان ردای شعشه
بیایی دستکاه اندیشه مزده نسج ایلدک !!

[زهی لطف و مروت ! فیلسوفک طبیعتیه بو صورتله تحمیل بار
منت ایتسی نفعینک بر قصیده سنده کی شوبیتی ا کدیور ایسه ده دعواچه
اندن چوق یوکسکدر .

حشره دک آب حیات سسخن باقیدر

ا کدیور ب زنده قیلان نام سلیمان خانی

قلب بشری ممنون و محزون ایدن خیال بی مآل ینه انک محصول
فکر ایجادیدر. ظلمتدن، سکوتدن عبارت اولان بو کائناتده دائماً
بیدار و پیمانه کش زهرا به ا کدار اولان ینه انساندر. زیرا عالمده خاصه
تفکر اکا منحصر کیدر. انسان شمیدی به قدر اعتقاد و محبت
ایتدیکی شیلرک جمله سنک باهر البطلان، حسن و جمال، خیر و کمال کی
معقولات صرفه ایله بتون علوم و فنونک حلیه حقیقتدن عاری
وسخریاتدن نشان اولدیغنی هنوز ا کلامغه باشلادینی کی برچوق زمان
معبودلرله قهرمانلره تعبد پرده سفی التنده ساده دلانه نفسنه پرستش
ایتدکن صکره امید و اعتقاد مثللو شیلردن مجرد ایلدیرک بالذات
طبیعتکده هیچ اندر هیچ اولدیغنی، ظاهری بر نمایشدن، بر مکر
واغفالدن عبارت بولندیغنی حس ایتکه باشلادی !

ایشته دینسزلرک کائنات حقدده فکری، نظری ! (خدما صفا
دع ما کدر .)

فرید

»»»

مکتوب :

محترم افندم

تاریخ انتشارندن بری بو یوک بر فکر ترقی و تعالی تعقیب ایدن
وهر بر خطوه ترقیسنده نائل امل اولان صراط مستقیم بو کونلرده
حقیقه بر انموذج بدیع اولدی. بو قدر زماندنبری کندیسندن بلکه مکده
اولدیغ خطوه تکاملی آرتق بو آدن اعتباراً آندی. اوله یا، بیک
شو قدر سنه دنبری شعشه نورانیتی افق وسیع مدنیتی قابلیان شو
مبارک دین، بومقدس طریق نجات، بویله دوزی لرک بیلمم کیملرک پای
تحقیری آلتنده نه ایچون از یلسون؟ دون بزم معرفتمزدن، بزم شعشه

« تاریخ اسلامیت » حقیقه کی مدافعه لرینی او قویورم. معلم محترمك جمله جه معلوم اولان وقوف کلیسی ایله بویله مهم بر مسئله لرینی رد و جرحه نشئی بو عاجزی ، بلکه بودینك حقیقی خادم لرینی جداً مسرور و خندان ایلدی. ایسته بومناستله عاجز بسط افکاره جرأتیاب اولدم. معلم محترمك، عباده جودت حقیقه سویلدک لرینه بوتون قلبم و بوتون موجودیم ایله اشتراک ایدرم . شیمدی مناقشه ایده جك بر نقطه کوریورم :

بویله اثرلر ترجمه ایده ایدلسون می ، ایدلسون می ؟

بکا قالورسه در حال بوکا بر جواب ویرمك لازمدر : اوت اکر قابلسه اوروپاده اسلامیتک علیهنده یازیلان بوتون اثرلر ترجمه ایدلسون ، فقط بو اثرلر عباده جودتک یابدینی کبی پارلاق بر مقدمه ایله عالم اسلامیه دوله اولارق یوتدیلمغه قالدیشیلیمسون . بلکه علمامزنی تشویق ایدرک ردیه لرینی یازدیلمغه موفق اولمق ، بلکه :

« ای مسلمانلر ! سز اوچوز میلون اولدینکزر حالد ؛ دینکزر شوپله محکم ، بویله طوغری دیه ادعا ایلدیککزر حالد ؛ باقکزر ، بر اوروپالی سزه نه قدر بهتانلر ایدیور ، سزک اوصاف ، اونزیه دینکزه نه هذیانلرله هجوم ایدیور . نصل سکوت ایدیور سکوز ؟ مدافعه ایدیکز ! حقیقت هیچ بر زمانده برده خفاده قالماز ... »

دیدیرتمک ایچون ترجمه ایدلمیدر . اوت اولاد دردلر می بیللمی یز . بر طیب کبی اولملی یز . یانه کتدیکمز خسته نك بوتون احوال روحیه و ماده سنی ساغتلرجه تدقیق ایدرک مکمل بر تشخیصه قویولملی یز . آندن سوکره تداوینسه چالیشیر ایسه ک موفق اوله جغمز بک قطعی در . اوپله ایسه بزده محیطمزدن بی کانه قلماملی یز . اوروپالیلرک علیهمزده کی بهتانلرینه ، افک و افترا لرینه قولاق لریمزی قساماملی یز . چونکه بو بر عجزک مال تصدیقندن بشقه برشی دکلدیر . حالبوکه بز بودرجه یه تنزل ایدرمی یز ! حاشا . او حالده اثرلر ترجمه ایدلمی . و مدافعه لریده در حال ارباب علم و معرفت طرفندن یازلمیدر ،

معلم محترم مقاله سنک بریرنده بیکرجه کتب دن بحث ایدرک اسلامیتک نامتناهی تاریخ لرینی ذکر ایدیور و آرتق اسلامیتک تاریخه احتیاجی اولدیغنی سویلیور . آه ، ای استاد محترم ، بیلمش اولسه ک ، . . . اوت بوتون شو حال حاضرده کی کنج لریمزک اعماق قلبیه لرینه بر صوقولمش اولسه ک ، هله شو مکانب عالیه مزک هر هانکی برینه بر قولاق ویرمش اولسه ک عباده جودتی بلکه معذور کورورسک . اخلاق ملیه مز سونیور . بوکون مکتب صرملرینی اشغال ایدن بیکرجه کنج پارلاق فکری شبان وطن اسلامیتک ده هانوز بر کله سنی بیلیمورلر . بلکه اسلامیه اوپله بر نظر نفرتله باقیورلرکه انسان بوتون بوسقوط ملیه قارشیننده تتره مامک ، کوزلرندن قانلی یاشلر آقیماق قابل اولمیور . آه آجیهلم ، ایلری ده مقدرات ملتی اللرینه تسلیم ایده جکمز بوتون بو ارباب منوره یه بوتون قلبمزه ، بوتون روحمزه آجیهلم . اخلاق سز بر ملت محکوم زوالدر . لسان سز بر قوم هر وقت دوچار اضمحلالدر . دینی ، اخلاقی ، لسانی دوچار انحطاط

اولان بر ملتده حسیت و محبت وطنیه آرامق موافق و عقل حکمت میدر ؟ اجتماعیاتمز ، موجودیت ملیه مز بر طوفان ولوله انکیزه طوتلش ، پارچه لفق در که سنه تقرب ایتش بر سفینه یه بکزه یور . او یومیه لم ، اوت او یومیه لم ؛ بو کنج لریمزی ، بونور سیدکان علم و عرفانمزی شو مقدس وطنمزک غنجه لرینی اپی بسلیه لم ، تربیه فکریه لرینی مکمل ویره لم ؛ که اجتماعیاتمزه کی شوتدنی سریع بردن بره مبدل ترقی اولسون . اوپله ایسه اولا اسباب سقوطی تعیین ایدم .

ملکمزده اوتوز سنه دنبری بیکرجه تضیقاته رغماً علوم و فنون ترقی ایلدی ، فن اولانجه شدتیه ایلروله دی . بوکون حقیقه ارباب فنه مالک بولنیورز . مع التأسف فنک بو ترقیاتنه کوره یعنی ارباب فتمزک ترایدینه کوره خواجهر مزده ، علمامزده بر ترقی کوریله مدی . ده طوغریسی ارباب فن چوغالدقچه خواجهر مز تدنی ده صوک بر سرعتله ایلروله یورلردی . بوتون بوکا برده تربیه والدینده کی تکاسل انضمام ایلدی . چوجقلمز طوغار طوغامز مریه لر اللرنده بولندی . پدر و والد و وظیفه لرینی دنیا یه اولاد کتیرمکدن عبارت بولدیلر . الافرانغه نام ملعونی اللنده هرشی یابدیلر . چوجقلمز بویودی . مکتبلره کردیلر . ترکیاده آتارک مفقودیتنه ، بنده بو خصوصه داخل اولدیغ حالد ، قرار ویردیلر . حکمتلری ، کیمیالری ، طبقاتی ، بوتون آثار فنیه یی فرانسزجه دن او قومغه مجبور اولدیلر . بو علوم و فنون اونلری برزده فلسفه یه صوقق ایستدی . ای شده برزده آتوب طومق دوری وار . کوستاولو بونلرک ، کامل فلامار بونلرک ، دوزی لرک بالطبع اثرلرینی ده او قودیلر . حالبوکه ترجمه بر اثر دینی یوقدر ، دیدیلر . آتارک بک چوغنی عربی ، فارسی قلمه آلمش لردی . قصص انبیا ، تاریخ جودت ، نعیم ، ابن خلدون و سائر و سائر تاریخلره قالدیلر . بونلری ده یا او قودیلر و یا او قوم دیلر . اکثریسی او قوم دیلر . نه ایچون او قوم دیلر ؟ بوراستی ده سکوتله کجه میه جکم .

اولا کتابلر زمانلرینه کوه مقبولدرلر ، قانونی تخطر ایتدیلر . مثلاً برچوق کتابلر او قودیلر . اوراده مثلاً تشکلات ارض حقیقه غریب عقله ، منطقه ، فنه صیغماز فکیرلره تصادف ایتدیلر . برده علم هیئتک بو کونکی ترقیاتی کوز اوکنه کتیردیلر . ترده دوشدیلر . بوراسی یلان اولورسه هریری ده یالاندر ، دیویردیلر . بریسی چیقوبده : — یا هو واقعا او کتاب اوپله یازیور اما بو اوچوز سنه اولکی مسئله در . دنیا اوزمانلری حقیقه بیلنه میور ، بویله ظن ایدیلدیور دی . فقط بوکون اوپله دکل بویله در .

دینهرک قرآن ایله حال حاضری اثبات ایتدی . والشمس تجری لمستقر لها . . . الخ آیت کریمه سنی لایقیله ترجمه و تفسیر ایدوبده هیئی احادیث و یا کتاب جلیل ایله اثبات ایتدی . او حالده بر متفان نه یاپماز .

اوروپالیلر بزه خرافات پرور دییورلر ، ماصالحی دییورلر ؛ کیم نه سویلرسه سویلسون بن ، یالکزر ، اوت یالکزر بو فکیر لرینی قبولده مضطر قالیورم ، چونکه خرافاتک بک چوغنی خواجهر مز کرسیلرده

دنیا د اعتراف اک مدھش اک کوزل بر طریق وجدانیدر. اوت اعتراف ایدم کہ بز بوتون بوفلا کتله کندمز سبب اولدق. بز بوتون اوفلا کتله قصورنی آکلایه جقدق خسته لغمز تشخیص ایدہ جکدکده شمدی تداوی یہ او صورتله باشلایه جقدق بکا قالیرسه بوکا موفق اوله مدق. کیم نہ سویلر سه سویلسون ایشته تاریخ میدانده.

آہ حقیقت نہ قدر آجیدر. فقط نہ قدر زھرناک بولنور ایسه بولنسون، بن اونی اصلا صاقلایه مام. بروقتلر مرقوم دیه خطاب ایلدی کمز پروت قیدسندہ اولومنی، محوینی باغشلا دیغمز روسیه بزدن نہ مدھش انتقام آلدی. ایشته شمدی اک بو یوک دشمنمز، شمدی سیاسیاتده مودتنہ قوہ علمیه وترقیات فینده معاوتہ مدیون اولدیغمز فرانسه بر زمان بر ملتجی دکلیدی؟ نامتناهی کتله مہیبہ سیلہ تجارتمزی المزدن آلمغہ چالیشان المانیا بروقتلر معدوم دن بشقہ برشی میدی؟ بروقتلر بر پومرانیالی ایلہ بزنی مقایسہ ایتک تنزلندہ بولنمیان اوستریا نہ ایدی؟ نرہده او ویانہ محاصرہ لری؟ نرہده او سطوتلر؟ اونلر ہب سوندی؟ ہب افول ایتدی. بز بیلہ میوردق. ترقیاتی تفنکک ناملوسندہ ظن ایتشدک. بیلہ میوردق کہ خارجدہ دائماً حربلہ مشغول بردولت داخلہ بر انحطاط اجتماعی یہ محکوم اولور. بورادہ بحث سیاسیاتہ دو کلیور. بوایسہ صدک خارجدہ در. شونی سویلک ایسترم کہ: «کشی نہ یاپارسہ کندینہ یاپار» ایشته محترم خواجہ مدن تمنی ایتدی کم، شو تاریخ اسلامیت مسئلہ سنہ صوک درجہ اہمیت ویرسونلر، بورجامی سزک وساطتکیزہ مراجعت ایدرک اجرا ایدیورم. آ کلاسیونلر کہ بوکون شو صحنہ مدنیت اسلامیہ مزنی تشکیل ایدن ارباب منورہنک یوزدہ طقسائی راہ ضالاندہ در. اونلر یوللرینی شاشیرمش بی چارہ لردر. ارشاد ایتلی. نوربارقہ اسلامی، واونک بوتون صفحات لمعہ باشنی اظهار ایدرک طریق نجاتی آنلرہ کوسترملی در. بودہ علمامزک اوزرینہ دوشہن، ہم پک مہم، بروظیفہ در.

بوتون بومطالعہ لرمدن افراط وتفریط آ کلاسیلمہ سون. تعصبی قالدیرہم دیمکدن مقصدمدہ دینک ضیاعنی طبیعی تجویز دکلدر. اگر مقصد شریعت مطہرہ اسلامیتک نقصانیتی اولسہ یدی یوقاریدن بری دوام ایدیلن فریادہ ہیچ لزوم کورولمزدی. تعصب ینہ اوللی، فقط مرحوم شیخ محمد عبدہنک دیدیکی تعصب اوللی. شبانمزی المزدہ طوتمہنک یولنی بولہم. ایلرودہ اونلر وطنک اک محترم، اک مہجول مدافع لری اولہ جقلدر. اوحالده تربیہ ملیہ لری تقویہ، تربیہ فکریہ لری تنویر ایدم. ہب بوتون بوردیہ نری، بوتون بوايضاحاتی ممکن اولدینی قدر اچیق بز صورتدہ یازہم، عواممزدہ ا کلاسون. اویلہ ذاتلر بیلیرم کہ صراط مستقیمی المدہ کوردکلری زمان:

— حالامی اسکی قفا؟

دیرلر. او بی چارہ لرم مجنوندرلر. اونلری طریق صوابہ ادخال ایدہ حکم دیہ اوضرا شفق استہزالرینی دعوتدن بشقہ بر تاثیر اجرا ایتمز. او حالده بن خلاصہ شونی سویلہ بیلیرم کہ السنہ اجنبیہ دہ یازلمش اسلامیت علیہندہ کی بوتون کتابلر ترکیبہ ترجمہ ایدلی. صوکرہ اونلرہ

سویلیورلر. بوکون ہیچ کیم اولور ایسہ اولسون ہرہانکی بر رخواجہ نی دیکلہ مش بولنور ایسہ بولنسون، درحال برشی استدلال ایدر: اوت ظن ایدرم کہ فن بشقہ، دین بسبتون بشقہ در. یعنی احکام جلیلہ فرقانہ واحادیث ایلہ فنک حال حاضر ترقیاتی آراسندہ بر برینی ردو جرح ایدن بو یوک برضدیت وارد در، دیر. حالبوکہ بوکون فن قطعاً ثابت ومحققدر. اولسہ اولسہ (نعوذ باللہ) قرآن حدیث یا کلاشدر دیر. اک صوکرہ بونک یا کلاشنی دہ الوہیتہ اسناد، عقل سلیمہ مخالف اولدیغندن اللہ کلامی دکلدر، دیر ایچندن چیقار. نتہ کیم بویلہ بیکلر جہ کیشی بی دیکلہ مشم در. شومسلاکدہ اون بش سنہ در چالیشیورم. اسلامیتک روحلردہ اولان تنوعنی او کرتمک اک برنجی املدر. بوکون بیکلر جہ حقایق التندہ طوغری سی ازیلیورم. آجیورم شبانمزدہ، ارباب کلمزہ، بویکی یتیشان فقط ہر دم تسمم ایدن کنج دماغلرہ آجیورم. بردہ علمامزک اویقوسنی، عظالتنی پیش دقتہ آلیورم. آرتق مؤلم، قوت بخش سیلابلر کوزلرمدن دوکولمکہ باشلایور.

یاری! نہ وقت علمای دینمزدہ فنی عریض وعمیق مطالعہ ایدہ جکلر ارباب فن ایلہ بو علمانک آراسندہ نہ وقت بر صلح قونغرہ سی عقد اولنہ جق؟ بویکی شینک آیری آیری اولدینی نہ وقت بیلدیریلہ جک؟ نہ وقت حقیقی ارباب فلسفہ یتشدیرہ جکز؟ نہ وقت حقایق اسلامیہ بی بتون جہان معرفتہ نشر ایدہ جکز؟

بن ایستیورم کہ اولدن بونلری کوردیمدہ کینجلمزک انظارینہ وضع ایدرک: باقکمز بوتون بوادلہ لہ نہ دیہ جکسکز؟ دیہیم. واقعا شخصم اعتباریلہ الحمدللہ بونلرہ قادرم. فقط بو حال نہ ایچون تعصم ایتہ ملی، نہ ایچون بونقصانلر مزنی کورمہ ملی بز؟ بوکون اورویادہ بیکلر جہ اثرلر وارد در. ممکنسہ اونلر ہب ترجمہ ایدلی، ہب سنکدہ مدافعہ لری ویرملی در. بوتشکلات ذی حیات مادہ سی اوقدر مراق انکیز برشکلہ کیرمشدر کہ براز فن کورمش بر کیمسہنک بونی تدقیقہ یلتماسی غیر قابلدر. بواساس اوزرینہ ماہرہ یالیزم چیقدی، پوزیتویسمہ اولانجہ قوتیلہ یورویور. دہ سپوتیزمدہ عینی خطوہ لہ لہ ترقی ایدیور. شوپنہ اورک فکر باطلنی بیلہ بیکلر جہ کشی قبولہ یلتمیور. بوتون بونلر حقندہ شمدی یہ قدر احمد مدحت افندینک برمدافعہ سی، بردہ بشارت محمدیہ کبی برقاچ اثر یازیلہ بیلمشدر. بو حال بویلہ دوام ایدر سہ بن کندی نفسمہ اخلاق ملیہ مزنی ابدیاً غائب ایدیور بز دیہ حکم کلور.

دینہ اولان فرط ابتلامدن اخلاق ملیہ مزہ اوریلان ضربہ لرک نرہدن کلدینکی او کرتمک سوداسی بندہ بر خستہک حکمنہ کچمش اولدیغندن ہر کیمک یانہ صوقولسہم درحال میزان تدقیق اونک اعماقنہ انفاذ ایتدیرر، حسیات دینہ سنی آ کلارم. بر رمضان کلیر جامعدن چیقمام، فقط ہر کون بر یردہ قالم، متصل واعظلری طارتارم. صوکرہ آ کلارم کہ واعظلر حقیقہ وظیفہ لری بیلمیورلر (نصر ینصر) بی ہنوز بیتن ذات محترم «العلماء ورثۃ الانبیا» دیہرک اورتہ یہ چیقور، میدان مسابقہ یہ آتیلور.

مفصل ردیهلر مدافعهلر قلمه آلملی. بوصولته ملتزمه لایق اولدینی برشرنی ویرمهک چالیشملی یز.

ایشته بوتون بونلری نشر ایده جک اک کوزل واک برنجی واسطه صراط مستقیم، بنجه یک محترم ومعزز طانیدیغ اومؤسسلی در. انشالله بونلری هیچ برزمان پیش دقتلرندن دور ایتمزلر و بوتون بو خصوصات ایچون صراط مستقیملرینی تزیین ایدرلر.

ایشته مناسترلی اسماعیل حقی افندی حضرتلری طریق مجاهدده ایلك خطوه یی آتدیلر. اوده مشلی م. رفیق بکک ده بحق شایان دقت خطابی بنی مسرور ایلدی.

نه وقت علمای کرامز السنه اجنبیه تحصیل ایدرلر، ونه وقت فنونک کافه سنه آزچوق آشنا اولورلر ایسه، نه زمان فندن توحش یزینه بویوک برسائق اولورلر ایسه او زمان ا کلایه جغم که بوملت آرتق تربیه ملیه واجتماعیه سنی غائب ایتیمه جکدر. او زمان ا کلایه جغم که علمامز بحق ورثه الانبیا ایش. بونی آنجق زمان کوستره جکدر. کتبخانه ملیمز نه زمان بر چوق مدافعهلرله طولارسه او زمان موجودیت ملیه مزی کو کسی کره کره بر اوروبالی یه سویلکه قالیقیشه جغم.

منتسبین فندن

واصف

(مجتهدلر) یتشذیرلم

مترجمی : ع. ف. صلاح

اجتهاد لغتده جهد و مشقتی تحمل معناسنه در، اصطلاحده احکام شرعیه فرعیه یی دلائلندن استنباطه ایچون بذل مقدرت ایتمکن عبارت اولغله مجتهد؛ او احکامی استنباط مقتدر اوله بیله جک درجهده صاحب ملکه اولان ذاته اطلاق اولنور.

عمر بن الخطاب افندمز حضرتلرینک ابی موسی الاشعری یه (الفهم الفهم عندما يتلجج في صدرك مما لم يبلغك في كتاب الله ولا سنة النبي صلى الله عليه وسلم) قول عالیلریله توصیه و قصد ایتدکلری اجتهاددر. یعنی برمسلمه برامر دینی حادث اولدقده اولا کتاب الله ثانیاً سننه اتباع ایدیلور و اول مسئله حقنده کتاب ایله سننده برصراحته دسترس اولنه مینجه اجتهاد اولنور. بو حاله نظرأ اجتهاد اسلامیتک هر مسلمه تحمیل ایتدیکی بر فریضه در. فقط ارباب اصوله وفقهای کرامه معلوم اولدینی اوزره فرض قلنان بعض تکالیف شرعیه عجزک تحقیقی حائنده ساقط اوله جفندن و شرائط اجتهادی جمع و اعاطه دن علمای زمانه عاجز بولندیغندن ضرورت عجزه بناءً بوفرض قطعی ده ساقط اولمشدر.

صدر اسلامده اکثر علما شرائط اجتهادی حائز اولوب عوام ایسه انلری تقلید ایدرلردی. فقط صکرده دن شرائط اجتهاد تیسر نمای حصول اولماغه باشلامش اولدیغندن مسلمینک کافه سی عامه منزله سنه تنزل ایدرک تقلید ایله مکلف اولدیلر.

بو ادعا موافق نفس الامر دکدر. بزجه تقلیدک، باب اجتهادک سدیله عقلی تعطیل ایتمهک اسبابی ایکیدر :

(۱) قرون وسطاده کی علمانک مغایرت فکریه لریدر. چونکه علمادن برینک بر مسئله ده احکام و شرائطنه توفیقاً واقع اولان اجتهادنده دیکرلری - علماً ده دون مرتبه ده اولدقلری حالده بیله - محضاً تقلید و متابعتی عزت نفس و وقار لرینه یدیره مدکلرندن معارض کسالمش و بوصولته لغت عربیه ده ملکه سی اولیمان بر طاقم اعاجم بوزمره یه التحساق ایدرک احراز ایده مدکلری او مرتبه قصوا اربابنه، ارباب اجتهاده تطاول ایتمهک باشلامش اولدقلرندن باب اجتهادی سددن احسن بروسيله بولنه مامشدی.

اول زمانلرده اکثر دول اسلامیه نک لسان عربی ایله متکلم اولمه هلری سببیه اجتهاده لایق اولدینی مرتبه اهمیت ویرلیور و باب اجتهادک سددنه برفوق العاده ک کورولموردی.

(۲) برسیاست جاهلاندر. بوسیاستک روحی و مروجلری او وقتکی یعنی در تیوز تاریخ هجریسی حدودینه طوغری ظهور ایدن ملوک اسلامیه نک استبدادیدر. بوسیاستده دین، احکام دین ارامه ملیدر، زیرا بر مستبدک ارزوسی، میلی، بلکه ده منفعتی بوبابده عامل یکنه در باب اجتهاد کشاده بولندقچه حاکمیت مطلقه یه نائل اوله میه جقلرینی، اصول و نصوص قطعیه دن احکام و تعالیم شرعیه استنباط ایدرک جمهوری الزام و دینه، احکام دینه منقاد ایده جک مجتهدلر بولندقچه وقت وقت اول احکام دینه و تعالیم شرعیه یه انقیاد و متابعت مجبوریتیه مستبدانه حکمران اوله میان اوملوک مستبده؛ عنمای جاهله نک معارضه و اقوال لر یله نورینی اطفا ایش اولدقلری باب اجتهادی اللربله بسبتون قبادیلر.

اجتهاد بر سراج هدایت و بر باب نور و رحمت در. حضرت عمرک ابو موسی الاشعری یه خطابی بوبندن ده صریح اوله رق رسالتما ب افندمزک حضرت معاذه اولان قول معروف و مشهوری بزم ایچون بر دلیل کافیدر.

اجتهادک مسلمینه فرض اولمسی بر امر قطعی اولوب بونده اختلاف یوقدر. اصل اختلاف عجزک تحقیقنه مبنی بوفرضک سقوط ایدوب ایتمه مسنده در. بوراسنی کلامق ایچون اولا شرائط اجتهادی کلایه لم که اولنرده در تدر :

(۱) معانی و اقسامیله برابر علم کتابه و قوف

(۲) متن و سندیه برابر علم سنتی بیلمک

(۳) علم موارد اجماعی

(۴) وجوه قیاسی

شمدی هیچ بر عضرک بوشرائطی حائز مجتهدلردن خالی قالمدیغنی معارضلر مزه سویله جک اولور سهق همان وادی انکاره صاپارلر باعث اسفمزدر که حضرت عثمانک شهادتی زمانندن برو اسلاملر بوکی اختلافنده مدار استناد اوله جق قوتی، تضامن دینی ایچون ضروری اولان اوقوه کبرانی غائب ایدرک بوصولته بر دور اختلافه کیرمش اولدیلر، اوجماع دینه اوجمعیات علمیه زرده قالدی ؟